

การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่าย
โรงเรียนปัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
**The Development of a Learning Source Management Handbook
for Small Schools, Pua 4 School Network, under Nan Primary
Educational Service Area Office 2**

วันชัย ไชยชนะ,
หยกแก้ว กมลวรเดช และ มานี แสงทิรัญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
**Wunchai Chaichana,
Yokkaew Kamolvoradej and Mane Sanghiran**
Uttaradit Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: wunchai1992@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อสำรวจแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 และเพื่อพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากร ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้รับผิดชอบงานด้านแหล่งการเรียนรู้ ประชาชนชุมชนด้านแหล่งการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูจำนวน 65 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คือ ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูผู้รับผิดชอบดูแลแหล่งเรียนรู้ จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

การสำรวจแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่า แหล่งเรียนรู้ที่รวบรวมได้ทั้งหมด 53 แหล่ง เป็นแหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล จำนวน 15 แหล่ง แหล่งการเรียนรู้ประเภทสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 17 แหล่ง แหล่งการ

เรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 13 แหล่ง แหล่งการเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ จำนวน 8 แหล่ง

การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 สภาพปัจจุบัน โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน พบว่า มีการกำหนดนโยบายรัฐ ระเบียบกฎหมายและเป้าหมายในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ปัญหาที่พบด้านการวางแผน คือ ขาดการวางแผนและขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านการปฏิบัติตามแผนงาน พบว่า มีการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อยู่เสมอ ปัญหาที่พบคือ ครูและนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียนเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้ ด้านการตรวจสอบ พบว่า มีการเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นปัญหาที่พบคือ ขาดการกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการปรับปรุง พัฒนา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ ปัญหาที่พบคือ ขาดวิเคราะห์ข้อมูล การใช้แหล่งเรียนรู้และการนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้

การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ประกอบด้วย บทนำ แหล่งเรียนเรียนรู้ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ข้อมูลพื้นฐาน และแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว4 และประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ด้านรูปแบบของคู่มือ และด้านเนื้อหาของคู่มือ ตามลำดับ

คำสำคัญ : คู่มือการบริหารจัดการ; แหล่งเรียนรู้; โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstracts

This research aimed to survey learning sources of small schools, Pua 4 school network, under Nan Primary Educational Service Area Office 2; study the current conditions and problems of learning source management in small schools, Pua 4 school network, under Nan Primary Educational Service Area Office 2; and develop a learning source management handbook for small schools, Pua 4 school network, under Nan Primary Educational Service Area Office 2. This is a mixed methods research. The population included 65 supervisors in charge of learning source affairs, local scholars of learning sources, executives, and teachers. The samples included 21 executive, academic teachers, and teachers in charge of learning sources. The instruments included a survey form, an interview form, and a questionnaire. The statistics for data analysis included percentage, mean, SD, and content analysis.

The findings revealed as follows.

According to the survey on learning sources of small schools, Pua 4 school network, under Nan Primary Educational Service Area Office 2, it was found that there were totally 53 learning sources. 15 of them were personalized learning sources; 17 were man-made learning sources; 13 were natural learning sources; and 8 were social, cultural, and belief learning sources.

According to the study on the current conditions and problems of learning source management in small schools, Pua 4 school network, under Nan Primary Educational Service Area Office 2, divided into 4 aspects, it was found as follows. Planning: Government policies, rules and regulations, and goals of learning source management were set. For the problem, there was neither planning nor budgets to support learning source management. Implementation: Learning sources were regularly improved and developed. For the problem, teachers and students did not pay attention to learning from learning sources. Inspection: Teachers and students had opportunities to take part in giving their opinions. For the problem, the use of learning sources was neither monitored nor followed up. Improvement and development: School personnel took part in learning source development/improvement. For the problem, there was no data analysis, no use of learning sources, and no use of results for further development/improvement of learning sources.

According to the development of a learning source management handbook for small schools, Pua 4 school network, under Nan Primary Educational Service Area Office 2, the handbook will include introduction, learning sources, learning source management, basic information, and learning sources of small schools, Pua 4 school network. For the suitability evaluation of the learning source management handbook, it was found that the overall suitability was high. When considering each aspect, it was found that utilization had the highest mean, followed by the binding of the handbook, and the contents, respectively.

Keywords: Management Handbook; Learning Source; Small School

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีสาระสำคัญที่สร้างเสริมความรู้ การเรียนรู้ ความใฝ่รู้ การศึกษาค้นคว้าวิจัย อันนำไปสู่สังคมความรู้ (Knowledge Society) และสังคมการเรียนรู้ (Learning Society) ซึ่งสะท้อนบทบาท ของแหล่งการเรียนรู้ ในมาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และ แหล่งการเรียนรู้อื่น อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ แนว การจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาชาติกล่าวถึง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องเห็นแบบอย่างที่ดีได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลายตรงตามความต้องการ และมีความสุขในการเรียนรู้ ครูคณาจารย์รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เตรียมการสอนและใช้สื่อที่ผสมผสาน

ความรู้สากลกับภูมิปัญญาไทย จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้จัดหาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาความคิดของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และสร้างสรรค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา , 2560 : 158)

การเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 เพราะเป็นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน การเขียน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งมีการจัดเนื้อหา สารและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคล มีการฝึกทักษะ ฝึกกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์การประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถจดจำองค์ความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ตลอดไป

ดังนั้น สถานศึกษา ทุกแห่งจะต้องให้ความสำคัญในการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และมีการใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ทั้งในสถานศึกษาในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการกำหนดหลักสูตรแกนกลาง เพื่อความเป็นไทยเป็นพลเมืองของชาติและให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มเติม ดังนั้นจึงทำให้สถานศึกษาต้องจัดทำสาระ ของหลักสูตรและต้องบริหารจัดการ หลักสูตรในสถานศึกษาด้วยตนเอง และบุคลากรในสถานศึกษาต้องร่วมกัน สร้างหลักสูตรของตนเองที่เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สถานศึกษาจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา จากแหล่งการเรียนรู้ ที่หลากหลายซึ่งแหล่งการเรียนรู้ไม่ได้จัดอยู่เฉพาะในห้องเรียน หรือในสถานศึกษาเท่านั้น แต่รวมถึงแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในและนอกสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษา จะต้องพิจารณาใช้ แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตน (กรมวิชาการ, 2544 : 56)

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต2 เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต2 ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อนำไปสู่การเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
3. เพื่อพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบงานด้านแหล่งการเรียนรู้ ปราชญ์ชุมชนด้านแหล่งการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จาก 7 โรงเรียน จำนวน 65 คน

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสำรวจและสัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 7คน ครูวิชาการจำนวน7คน และ ครูผู้รับผิดชอบดูแลแหล่งเรียนรู้จำนวน 7คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 21คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เกณฑ์ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาระยะเวลา1ปี เป็นครูวิชาการและครูผู้รับผิดชอบดูแลแหล่งเรียนรู้ระยะเวลา1ปี

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามประเมินความเหมาะสมของคู่มือ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบงานด้านแหล่งการเรียนรู้ 1คน ผู้บริหารสถานศึกษา 1คน ปราชญ์ชุมชนด้านแหล่งการเรียนรู้ 1คน รวม 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง(Purposive Sampling) โดยใช้เกณฑ์ เป็นศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบงานด้านแหล่งการเรียนรู้ระยะเวลา1ปี เป็นผู้บริหารสถานศึกษาระยะเวลา1ปี ปราชญ์ชุมชนด้านแหล่งการเรียนรู้ระยะเวลา1ปี และครูในโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว4 จำนวน 55 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้

1. แบบสำรวจแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต2 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยจำแนกเป็น

4 ประเภท คือ 1.แหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล 2. แหล่งการเรียนรู้ประเภทสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น 3. แหล่งการเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ 4.แหล่งการเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ

2. แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง มีลักษณะปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วยชื่อ - นามสกุล ตำแหน่งระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต2 ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรี จำนวน 8 ข้อ

3. แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง มีลักษณะปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วยชื่อ - นามสกุล ตำแหน่งระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรี จำนวน 5 ข้อ

4. แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และตอนที่ 2 สอบถามความเหมาะสมของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาที่กำหนดไว้แบ่งเป็น 5 ระดับ บุญชม ศรีสะอาด (2556 : 23) ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบสำรวจ แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต2 ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ส่งไปถึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย นำแบบสำรวจแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต2 ส่งไปถึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 โรงเรียน จำนวน21ฉบับ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

2. แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต2 ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต2 จำนวน 7 โรงเรียน ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตต่อผู้สัมภาษณ์ 21 คน นัดหมายการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ต่อไป

3. แบบสัมภาษณ์ เพื่อพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ส่งไปถึงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ร่างคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน รวบรวมข้อมูลการวิจัย

4. แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

ขอหนังสือเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์นำหนังสือเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ นำคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานาน เขต2 ส่งไปถึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 55 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสำรวจ

หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสำรวจเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจแหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดย สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ(Percentage)

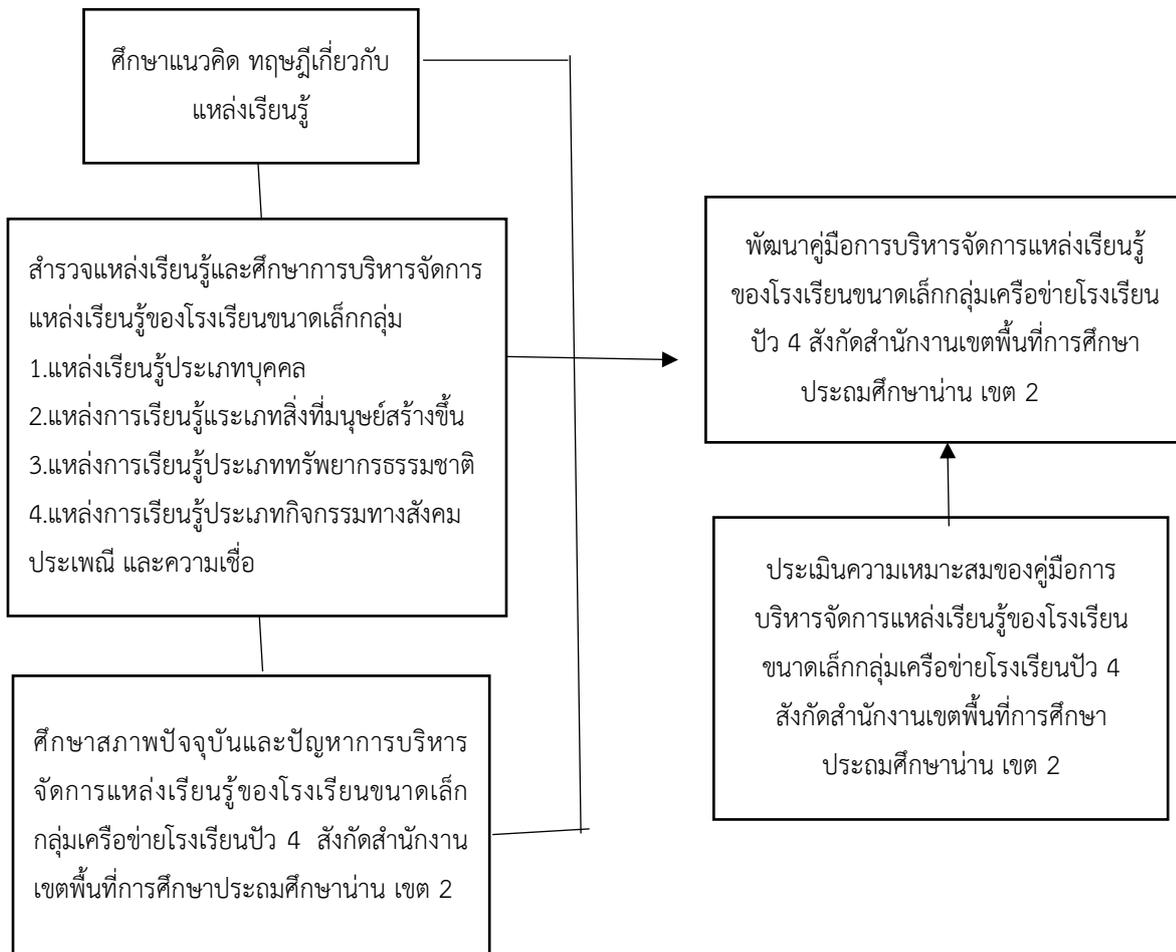
การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท และประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวม

การวิเคราะห์แบบสอบถาม

การวิเคราะห์แบบสอบถามความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) และตอนที่ 2 วิเคราะห์ความเหมาะสมของคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษา สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง พัฒนาคู่มือการบริการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ดังนี้

การสำรวจแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของแหล่งเรียนรู้จำแนกตามประเภทของแหล่งเรียนรู้

ประเภทของแหล่งเรียนรู้	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล	15	28.30
แหล่งการเรียนรู้ประเภทสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น	17	32.08
แหล่งการเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ	13	24.53
แหล่งการเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ	8	15.09
รวม	53	100.00

ตารางที่ 1 พบว่า แหล่งเรียนรู้ที่รวบรวมได้ทั้งหมด 53 แหล่ง ในจำนวนนี้เป็นแหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล จำนวน 15 แหล่ง คิดเป็นร้อยละ 28.30 แหล่งการเรียนรู้ประเภทสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 17 แหล่ง คิดเป็นร้อยละ 32.08 แหล่งการเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 13 แหล่ง คิดเป็นร้อยละ 24.53 แหล่งการเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ จำนวน 8 แหล่ง คิดเป็นร้อยละ 15.09

ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

ผลการวิจัย จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูผู้รับผิดชอบดูแลแหล่งเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน พบว่า

ด้านการวางแผน พบว่า มีการกำหนดนโยบายรัฐ ระเบียบกฎหมายและเป้าหมายในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ปัญหาที่พบด้านการวางแผน คือ ขาดการวางแผนและขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ด้านการปฏิบัติตามแผนงาน พบว่า มีการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อยู่เสมอ ปัญหาที่พบคือ ครูและนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียนเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้

ด้านการตรวจสอบ พบว่า มีการเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ปัญหาที่พบคือ ขาดการกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้

ด้านการปรับปรุง พัฒนา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ ปัญหาที่พบคือ ขาดวิเคราะห์ข้อมูล การใช้แหล่งเรียนรู้และการนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้

พัฒนาคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 มีองค์ประกอบ ดังนี้

ตอนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ สภาพการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ตอนที่ 2 แหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ความหมายของแหล่งเรียนรู้ ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ ประเภทของแหล่งเรียนรู้

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ระบบบริหารจัดการที่ดีตามระบบวงจรคุณภาพตามวงจรเดมมิง (Deming Cycle:PDCA)

ตอนที่ 4 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ขอบเขต นิยามศัพท์เฉพาะ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4

ตอนที่ 5 แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 ประกอบด้วย แหล่งการเรียนรู้แยกออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ 1.แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล 2.แหล่งเรียนรู้ประเภทสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น 3.แหล่งเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ 4.แหล่งเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ

ผลประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (N=55)

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1.ตำแหน่งครูในโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2	55	100
รวม	55	100

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นครูในโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบัว4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจ เขต 2

ที่	ประเด็นพิจารณา	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1.ด้านรูปเล่มของคู่มือ				
1.1	รูปเล่มภายนอกสวยงาม น่าสนใจ			
	ขนาดของคู่มือมีความเหมาะสม	4.67	0.47	มากที่สุด
1.2	การจัดหน้าเป็นระเบียบ อ่านได้สะดวก	4.36	0.48	มาก
	รวม	4.51	0.48	มากที่สุด
2.ด้านเนื้อหาของคู่มือ				
2.1	เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กับชื่อเรื่อง			
	มีความต่อเนื่องและเรียงลำดับขั้นตอนอย่างเหมาะสม	4.78	0.41	มากที่สุด
2.2	เนื้อหาที่มีความถูกต้องและสมบูรณ์	4.44	0.50	มาก
2.3	เนื้อหาเหมาะสมตรงกับความต้องการของผู้อ่าน	4.07	0.26	มาก
	รวม	4.43	0.39	มาก
3.ด้านการใช้ภาษา				
3.1	ภาษาที่ใช้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย			
	และเหมาะสมกับผู้อ่าน	4.09	0.29	มาก
3.2	ตัวอักษรมีความเป็นระเบียบ			
	ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสมและชัดเจน	4.11	0.31	มาก
	รวม	4.10	0.30	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ที่	ประเด็นพิจารณา	\bar{x}	S.D.	ระดับ
4.ด้านการนำไปใช้ประโยชน์				
4.1	ความรู้จากคู่มือเป็นประโยชน์ต่อ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.64	0.48	มากที่สุด
4.2	ความรู้จากคู่มือสามารถนำไปใช้ บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ได้	4.76	0.43	มากที่สุด
4.3	ความรู้จากคู่มือสามารถนำไปอ้างอิง และปฏิบัติได้จริง	4.40	0.49	มาก
รวม		4.60	0.47	มากที่สุด
ภาพรวม		4.43	0.41	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.43, S.D.=0.41$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.60, S.D.=0.47$) รองลงมา คือด้านรูปเล่มของคู่มือในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.51, S.D.=0.48$) และด้านเนื้อหาของคู่มือ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.43, S.D.=0.39$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2 มาสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการสำรวจแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2 พบว่า โดยภาพรวม มีแหล่งเรียนรู้อยู่ที่หลากหลาย เมื่อพิจารณาประเภทแหล่งเรียนรู้ ทั้ง 4 ประเภท สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล พบว่าแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล จำแนกตามรายโรงเรียน มีจำนวน 15 แหล่ง มีจำนวนมากที่สุดคือ โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ จำนวน 4 แหล่ง โรงเรียนบ้านดอนมูล (ศิลาเพชร) จำนวน 4 แหล่ง รองลงมา คือ โรงเรียนบ้านน้ำยาว จำนวน 2 แหล่ง โรงเรียนบ้านผาเวียง จำนวน 2 แหล่ง โรงเรียนบ้านทุ่งเห่า จำนวน 1 แหล่ง โรงเรียนบ้านน้ำบัวพัฒนา จำนวน 1 แหล่ง และ โรงเรียนบ้านปางยาง จำนวน 1 แหล่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 4) อธิบายถึง แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะถ่ายทอดความรู้ความสามารถ คุณธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งด้านการประกอบอาชีพและการสืบสานวัฒนธรรม ตลอดจนนักคิด นักประดิษฐ์และผู้ที่มีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ในด้านต่างๆ โดยในแต่ละ ชุมชน พบว่ามีแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลที่หลากหลาย แต่มีการใช้งานแหล่งเรียนรู้ในประเภทนี้ใน จำนวนที่น้อย อันมีสาเหตุมาจากการขาดการรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ประเภทนี้ จึงยากแก่การ เข้าถึง และใช้งานจากความรู้นั้น ๆ

1.2 แหล่งการเรียนรู้ประเภทสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น พบว่าแหล่งการเรียนรู้ประเภทสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น จำแนกตามรายโรงเรียนมีจำนวน 17 แหล่ง มีจำนวนมากที่สุด คือ โรงเรียนบ้านน้ำยาว จำนวน 5 แหล่ง รองลงมา คือ โรงเรียนบ้านน้ำบัวพัฒนา จำนวน 4 แหล่ง โรงเรียนบ้านดอนมูล(ศิลาเพชร) จำนวน 4 แหล่ง โรงเรียนบ้านทุ่งเห่า จำนวน 1 แหล่ง โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ จำนวน 1 แหล่ง โรงเรียนบ้านปางยาง จำนวน 1 แหล่ง และ โรงเรียนบ้านผาเวียง จำนวน 1 แหล่ง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 4) ที่อธิบายถึงแหล่ง เรียนรู้ที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีมนุษย์สร้างเพื่อสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนเทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวกของมนุษย์ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดประชาชน สถาบันทางการศึกษา สวนสาธารณะ ตลาด บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย สถานประกอบการ

1.3 แหล่งการเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ พบว่า แหล่งการเรียนรู้ประเภท ทรัพยากรธรรมชาติ จำแนกตามรายโรงเรียนมีจำนวน 13 แหล่ง มีจำนวนมากที่สุด คือ โรงเรียนบ้านน้ำบัวพัฒนา จำนวน 3 แหล่ง และ โรงเรียนบ้านดอนมูล(ศิลาเพชร) จำนวน 3 แหล่ง รองลงมา คือ โรงเรียนบ้านน้ำยาว จำนวน 2 แหล่ง โรงเรียนบ้านผาเวียง จำนวน 2 แหล่ง โรงเรียนบ้านทุ่งเห่า จำนวน 1แหล่ง โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ จำนวน 1แหล่ง โรงเรียนบ้านปางยาง จำนวน 1แหล่ง ซึ่งสอดคล้องกับ สุมณ อมรวินวัฒน์(2544 : 25) ที่อธิบายถึงแหล่งการเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ป่าไม้ พืช ดิน หิน แร่ ทะเล เกาะ แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง น้ำตก ทุ่งนา สัตว์ป่า สัตว์น้ำ เป็นต้น

1.4 แหล่งการเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ พบว่า แหล่งการเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ จำแนกตามรายโรงเรียนมีจำนวน 13 แหล่ง มีจำนวนมากที่สุด คือ โรงเรียนบ้านน้ำยาว จำนวน 2 แหล่ง รองลงมา คือ โรงเรียนบ้านทุ่งเห่า

จำนวน 1 แห่ง โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ จำนวน 1 แห่ง โรงเรียนบ้านน้ำป่าพัฒนา จำนวน 1 แห่ง โรงเรียนบ้านปางยาง จำนวน 1 แห่ง โรงเรียนบ้านดอนมูล(ศิลาเพชร) จำนวน 1 แห่ง โรงเรียนบ้านผาเวียง จำนวน 1 แห่ง สอดคล้องกับ สุมน อมรวิวัฒน์ (2544 : 25) ที่อธิบายถึงแหล่งการเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน วรรณกรรมท้องถิ่น ศิลปะพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ เป็นต้น

2. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 แบ่งออกเป็น 4 ด้านสามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน พบว่า มีการกำหนดนโยบายรัฐ ระเบียบกฎหมายและเป้าหมายในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยได้รับความร่วมมือจาก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และอสม. มีการรับทราบ รับรู้ถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับผู้นำท้องถิ่นและท้องถิ่นหน่วยงานจากภาครัฐ และเอกชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคำวงศ์เทพ (2554 : ข) ที่ได้ทำวิจัย เรื่องการศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลา้อยู่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า ในด้านของการวางแผนแหล่งการเรียนรู้ โรงเรียนมีแนวนโยบายที่ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจนโดยจัดทำเป็นแผนงาน /โครงการของโรงเรียนทุกปีการศึกษา

ปัญหาที่พบด้านการวางแผน พบว่า ขาดการวางแผนและขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาภรณ์ มีพรหม (2559 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำวิจัย เรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า การบริหารและจัดการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ ครูที่รับผิดชอบมีภาระการสอนมาก จึงไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนแต่ละแห่งอย่างเต็มที่ ทำให้ครูและนักเรียนไปใช้แหล่งเรียนรู้ไม่มากเท่าที่ควร

2.2 ด้านการปฏิบัติตามแผนงาน พบว่า มีการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภารัตน์ งามวิสัย (2561 :1) ที่ได้ทำวิจัย เรื่องแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตร่มเกล้า-นวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า ด้านการดำเนินการจัดการแหล่งเรียนรู้ คือ ผู้บริหารแต่งตั้งกรรมการในการจัดทำแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้บูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้ครูผู้สอนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และจัดทำคู่มือประกอบการบริหารแหล่งเรียนรู้ ปัญหาที่พบ ครูและนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ออกจากแหล่งเรียนรู้

2.3 ด้านการตรวจสอบ พบว่า มีการเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสาคร มหาหิงค์ (2560 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต4 พบว่าต้องแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้

2.4 ด้านการปรับปรุง พัฒนา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิรุต กลีบจันทร์ (2559 : 1) ที่ได้ทำวิจัย เรื่องแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า โรงเรียนมีการประชุมและสำรวจความต้องการในการใช้แหล่งเรียนรู้และสร้างความเข้าใจ และส่งเสริมกิจกรรม โครงการต่างๆ ในการใช้แหล่งเรียนรู้ และ โรงเรียนควรมีการประชุมเพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการใช้แหล่งเรียนรู้ ปัญหาที่พบ คือ ขาดวิเคราะห์ข้อมูล การใช้แหล่งเรียนรู้และการนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนพล ด่านวิวัฒน์วงศ์ พระครูวิฑิต ศาสนทร และชาติ ภัคดี (2561 : 115-130) ที่ได้ทำวิจัย เรื่องการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านริมใต้ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ไม่มีการวางแผนการซ่อมแซมและดูแลรักษาขาดผู้ดูแลรับผิดชอบโดยตรง การตรวจสอบข้อมูลมีความล่าช้าและไม่มารณำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงได้ต่อเนื่องและมีจำกัดและไม่หลากหลาย

3. คู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 มีองค์ประกอบ ดังนี้

ตอนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ สภาพการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ตอนที่ 2 แหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ความหมายของแหล่งเรียนรู้ ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ ประเภทของแหล่งเรียนรู้

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย ระบบบริหารจัดการที่ดีตามระบบวงจรคุณภาพตามวงจรเดมมิง(Deming Cycle:PDCA)

ตอนที่ 4 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ขอบเขต นิยามศัพท์เฉพาะ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4

ตอนที่ 5 แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 ประกอบด้วย แหล่งการเรียนรู้แยกออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ 1.แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล 2.แหล่งเรียนรู้ประเภทสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น 3.แหล่งเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ 4.แหล่งเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ

ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า ความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรกได้แก่ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ รองลงมา คือด้านรูปแบบของคู่มือ และด้านเนื้อหาของคู่มือ ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานในทุกชั้นตอนอย่างชัดเจน และจัดทำปฏิทินในการดำเนินงานการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
2. โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายอื่น ๆ มีการสำรวจข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ จัดทำคู่มือ ประกอบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ระดับปฐมวัย
2. ควรศึกษาการเปรียบเทียบแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- กรมวิชาการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- คำ วงศ์เทพ. (2554). *การจัดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2*. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ชนพล ด้านวิวัฒน์วงศ์, พระครูวิฑิต ศาสนทร และชาติ ภัคดี. (2561). “*การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านริมใต้ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่*.” วารสารบัณฑิตวิจัย Journal of Graduate Research. 9 (1), 115-130.
- นิรุต กลีบจันทร์. (2559). *แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท*. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์.
- ประภาภรณ์ มีพรหม.(2559). *การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านข้าพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22*. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- สาคร มหาหิงค์. (2560). *ปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุดารัตน์ งามวิลัย. (2561). *แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตร่มเกล้า-นวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *คู่มือการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร: พริก
หวานกราฟฟิค.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2544). *กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ*. กรุงเทพมหานคร: ไทย
วัฒนาพานิชย์.